

РОЗВИТОК ТЕОРІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В АСПЕКТІ ІННОВАТИЗАЦІЇ

Динамічні зміни і переорієнтація сучасної економіки визначили нові чинники виробництва, зокрема інформацію, інтелект і технології, які поряд з традиційними чинниками (земля, капітал, робоча сила, підприємництво) забезпечують інновативний розвиток економічних систем. Інноватизація – це явище нове і наразі маловивчене, що спонукає наукову спільноту до розробки цього питання та викладення власних поглядів на перспективи і тенденції інтелектуально-технологічної переорієнтації економіки й бізнесу. Економіка на постіндустріальному етапі розвитку отримала нову характеристику – конкурентоспроможність, досягнення якої здійснюється шляхом діяльності з виробництва, обробки, передачі та зберігання інформації й знань як активу і капіталу для забезпечення сталого і гармонійного розвитку, що відповідає потребам сучасного суспільства.

Інформація потрібна для приймання рішень, на підставі яких визначається майбутнє суб'єкта господарювання. В процесі управління більшу цінність має інформація, володіння якою дозволяє користувачу передбачувати майбутні події та оцінювати перспективи і наслідки прийнятого рішення. Простої документованої інформації про результати діяльності підприємства, наведеної в цифровому вираженні після її облікової обробки, недостатньо. Тому бухгалтерський облік довгий час сприймався як вузькоспеціалізована функція управління, що забезпечує певні інформаційні запити користувачів, спонукаючи їх до пошуку додаткової релевантної інформації. Наразі бухгалтерський облік визначається значно ширше, зокрема як інститут, наука, професія, філософський напрям розвитку економіки тощо. Всі визначення бухгалтерського обліку мають об'єктивне право на існування, оскільки в кожному з них закладено істинну його суть – безальтернативне джерело релевантної та нової інформації про і для бізнесу.

Теорія бухгалтерського обліку розвивалася на підґрунті еволюції і модернізації концепцій економіки, що суттєво позначилося на процесі підготовки облікової інформації та її сутності. Якщо раніше забезпечення обліковою інформацією здійснювалося без урахування типології користувачів, то сьогодні цей чинник при підготовці облікової звітності є очевидним, і облікова інформація має різних адресатів, що суттєво підвищує рівень задоволення запитів користувачів і якість процесу управління.

Теорії бухгалтерського обліку характерна низка концепцій інновативного характеру, пропозиція яких обумовлена зміною ідеології в суспільстві та економіці. Бухгалтерському обліку, рівно як і економічним системам, властива концепція сталого розвитку, що є об'єктивною необхідністю для забезпечення майбутнього, зважаючи на обмеженість та граничність ресурсів, доступних людству. Переорієнтація теорії бухгалтерського обліку здійснювалась в різних проєкціях – однією зі сторін його модифікації стала автоматизація, завдяки якій розкрито нові можливості в обробці, передачі та зберіганні даних. Технології як рушійна сила прогресу позначилися на системі бухгалтерського обліку й суттєво розвинули його функції, які сукупно забезпечують реалізацію інформаційних запитів різних груп користувачів. Технології є інструментом інноватизації, забезпечуючи реальність реалізації нових ідей в інформаційній системі.

Інноватизація пов'язана зі свідомою розумовою діяльністю індивідів, раціональне мислення яких передбачає виконання поставленого завдання й отримання синергетичного ефекту як необхідної умови динамізму економічної системи. Інтелектуальність стала нормою для бухгалтерського обліку після активізації наукових пошуків у розвитку його парадигми. Наразі запропоновано достатню кількість концепцій бухгалтерського обліку, об'єднаних слідуванням ідеї розвитку економіки в постіндустріальному контексті: соціально-орієнтований облік, інтелектуальний облік, теорія багатопільового обліку, глобальний облік, концепції позиційного обліку договірних зобов'язань, конструктивного зобов'язання, інтегрованої звітності тощо. Сукупно наведені концепції забезпечують кращі умови для отримання підприємствами економічного, соціального, екологічного, технологічного ефекту, що активізує їх діяльність і збільшує внесок у розвиток економіки.

Науковий прогрес позначений свідомою відмовою вчених від традицій минулого та адаптацією наукових розробок до реальних потреб господарської діяльності. Тому інновативний розвиток бухгалтерського обліку полягає в запровадженні в процес формування облікової інформації в теоретичному, організаційному і методологічному аспекті останніх досягнень науки і техніки як засобу й мети гармонійного розвитку економіки та подолання її хаотичної структурованості.

Таким чином, теорія бухгалтерського обліку суттєво модернізована внаслідок усвідомлення об'єктивної необхідності змін інтелектуального й технологічного характеру як інновативного етапу розвитку бухгалтерського обліку в інформаційному забезпеченні користувачів на мікро- та макрорівні.